

İNSANOĞLUNUN TEZATLARI*

*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve be-
rekâtühû!..*

Cumanız mübarek olsun aziz ve sevgili Akra
dinleyicilerim!

Geçen hafta bir hadis-i kudsîye başlamıştık.
Hadis-i kudsî uzundu ama, münâsib bir yerinde
bölmüştük. O böldüğümüz taraftan yine devam
edelim konuya bu hafta.

Hadis-i kudsîler, sözleri Allah-u Teâlâ
Hazretleri'nden Peygamber Efendimiz tarafından
nakledilmiş hadis-i şerîfler. Hadis-i şerîflerin
içinde güzel bir sınıf teşkil eder bu kudsî hadisler.

a. Kanaat ve Sabır

Geçen haftaki hadis-i kudsîde, Allah-u Teâlâ
Hazretleri'nin şöyle buyurduğunu naklediyordu
Peygamber Efendimiz:

إِنْ أُعْطِيتَ لَمْ تَقْنَعْ وَإِنْ أُبْلِيتَ لَمْ تَصْبِرْ تَأْمُرُ
النَّاسَ بِالْخَيْرِ وَلَا تَفْعَلُهُ وَتَنْهَى عَنِ الشَّرِّ وَلَا
تَنْهَى عَنْهُ وَتُحِبُّ الصَّالِحِينَ وَلَسْتَ مِنْهُمْ وَتَبْغِضُ
الْمُنَافِقِينَ وَأَنْتَ مِنْهُمْ تَقُولُ مَا لَا تَفْعَلُ وَتَفْعَلُ مَا
لَا تُؤْمَرُ تَسْتَوْفِي حَقَّكَ وَلَا تُوفِّي حَقَّ غَيْرِكَ

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle
çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

(*In u'tîte lem takna'*, *ve in üblîte lem tasbir*)
“Ey Ademoğlu, (*in u'tîte*) sana bir nimet verilirse (*lem takna'*) kanaat getirmiyorsun! Yâni, ‘Çok şükür, tamam, el-hamdü lillâh, kâfi, yetiyor.’ filan demiyorsun. (*Ve in üblîte*) Eğer bir belâya, musibete, imtihana uğramışsan, (*lem tasbir*) sabretmiyorsun!”

Devam ediyor bu şeyler. Onları da okuyalım, sonra dönüp izahını yapmaya çalışalım:

(*Te'muru'n-nâse bi'l-hayri ve lâ tef'alühû*)
“İnsanlara hayrı yapmayı emrediyorsun da, sen kendin onu yapmıyorsun.

Söylüyorsun başkalarına, ama kendin yapmıyorsun. (*Ve tenhâ ani'ş-şerri ve lâ tünhâ anhu.*) Başkalarına şerri yapma diye nasihati, öğüdü veriyorsun ama kendin ondan vazgeçmiyorsun. (*Ve tuhibbu's-sâlihîn ve leste minhüm*) Salihleri seviyorsun, ama kendin sâlih olamamışsın. (*Ve tübğidu'l-münâfıkîn*) Münafıkları da sevmiyorsun, kızılıyorsun; (*ve ente minhüm*) ama müna-fıkların durumundasın, ne kadar fenâ.

(*Tekülü mâ lâ tef'alü*) Yapmadığını söylüyorsun, (*ve tef'alü mâ lâ tü'meru*) emrolunmamış olan işleri işlemektesin. (*Testevfî hakkake*) Sana verilmesi gereken hakkına, hiç bir eksiklik olmadan verilsin diye sımsıkı sarılıyorsun, ver benim hakkımı tamamıyla diyorsun da; (*ve lâ tüveffî hakka gayruke*) senden başkasına senin vermen gerekeni, başkasının hakkını vermiyorsun. Kendi hakkını tam istiyorsun ama, başkasının hakkını tam vermiyorsun.”

Şimdi, bu cümlelerde insanoğlunun bir acıib durumunu görmüş oluyoruz. İnsanoğlu, tezat dediğimiz birbirine zıt şeylerden ikisine birden sahip olmaması lâzım! Ya o, ya o... İyisi olması lâzım, iyinin zıddı olan kötünün olmaması lâzım.

Fakat biz insanoğulları bir acıib terkebimiz, çok acıib. Hani, ateşle buz yan yana durur mu?.. Durmaz. Ateş buzu eritir, su yapar. Hattâ, suyu da kaynatır, buhar yapar. Bir arada olmaz. Veya su ateşi söndürür, ikisi de soğuk olur. Ama insanoğlu öyle değil, tezatlara yaşıyor. Buna işaret ediliyor, bu hadis-i şerifin bu cümlelerinde. Yâni, bu tezatlardan bizim kendimizi kurtarmamız lâzım!..

Buyuruyor ki: (*In u'tîte lem takna'*) "Verildiği zaman kanaat etmiyorsun." Daha ver, daha ver, daha ver... Verilmiş olana kanaat etmiyorsun. Verilene teşekkür etmek lâzım, kanaatkâr olmak lâzım!

Biliyorsunuz insanoğlunun aslî ihtiyaçları var, tamam; yemek yemesi lâzım, su içmesi lâzım, hava alması lâzım, bürünmesi, örtünmesi lâzım... Aslî ihtiyaçlardan sonra, aslî olmayan ihtiyaçlara yöneliyoruz paramız arttığı zaman... Biraz süse, zînete yönelmeye başlıyoruz. Daha da paramız arttığı zaman, lüzumsuz şeylere, mâlâ-yânî, işe yaramayan şeylere masraflar yapmaya çalışıyoruz.

Biraz daha paramız arttığı zaman, israfa başlıyoruz. Biraz daha paramız arttığı zaman, haramlara düşüyoruz... Yâni, insanoğlunun ne

gözü doyuyor, ne de hırsının bir sonu geliyor. Onun için:

“—İnsanoğlunun iki vâdi dolusu altını olsa, bir üçüncüyü ister.” deniliyor.

İki vâdi dolusu altını olsa, yeter. Yâni vâdi bu; sandık değil, oda değil, kutu değil, vâdi dolusu altın... Üçüncüsünü ister, üçüncüsünü de alayım diye uğraşır. Bu bir hırs...

Tabii, eğer insan kazandığı parayla, kazancıyla hayır, hasenât yapıyorsa, güzel... Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹

نِعْمَ الْمَالُ الصَّالِحُ لِلرَّجُلِ الصَّالِحِ

(حم. حب. ك. طس. ش. ع. هب. كر. عن عمرو بن العاص)

(*Ni'me'l-mâlû's-sâlih, li'r-racûli's-sâlih*) “İyi bir mal, iyi bir insana yaraşır.” Tabii, o malla o sâlih kimse hayır hasenât yapar. Şu etrafımızda gördüğümüz çeşmeler, köprüler, camiler, medreseler... Bütün hep ecdadımızın hayırlarının eseri... Zenginler hayır yapmışlar, paralarını halkın hizmetine harcamışlar. Su getirmişler.

¹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.197, no: 17798; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.6, no:3210; Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.3, no:2130; Buhârî, *el-Edebü'l-Müfred*, c.I, s.112, no:299; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.291, no:3189; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.263, no:7336; İbn-i Ebî Şeybe, *Musanef*, c.VII, s.18, no:22628; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.91, no:1248; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.259, no:1315; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.186; Tayâlisî, *Müsned*, c.II, s.316, no:1061; Tahavî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.XIII, s.268, no:5284; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *İslâhu'l-Mâl*, c.I, s.32, no:43; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.IV, s.653; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVI, s.143, no:100019; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.257, no:6757; Beyhakî, *el-Âdâb*, c.III, s.86, no:791; Amr ibnü'l-As RA'dan.

Keşfü'l-Hafâ, c.II, s.1821, no:2823; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXIII, s.348, no:26199.

Hele hele çok sevdiğim bir hanımefendi sultan var, hayranım: Bezm-i Àlem Vâlîde Sultan...² İnşâallah hayatını incelersem, belki bu güzel radyomuzda sizlere de anlatmak isterim. Neler yapmış İstanbul'a?.. İstanbul'da bence hatırasına anıt dikilmesi gereken, mühim bir şahsiyet. Terkos Gölü onun malıymış, su getirmiş. Bentler onun... Hastane yaptırmış; fakirler, garipler, garibanlar tedavi olsun diye... Camiler yaptırmış. Hayrının, hasenatının haddi hesabı yok. Ne kadar güzel! Yâni, kazandıklarını hayra sarf etmiş. Tabii, böyle hayırlı para, helâlinden kazanılmış, zulüm değil, haksız yere değil; haklı ve meşrû yollarla, temiz yollarla kazanılmış para.

İnsanoğlu parayı istiyor. Çünkü, her ihtiyacı onunla karşılamak mümkün oluyor. Her türlü hayrı yapmak da onunla mümkün oluyor. Ahiret sevabı da zekât vererek, hayır yaparak parayla kazanılabiliyor. O bakımdan tabii iyi.

Ama, insanoğlunun bir aç gözlü tarafı var; veril-

² Bezm-i Alem Valide Sultan (1807-1853), Osmanlı Padişahı II. Mahmud'un 2. eşi ve padişah Abdülmecid'in annesidir. Osmanlı tarihinin en tanınmış valide sultanlarından biridir. Hayırseverlik için yaptığı çalışmalarından dolayı sevilen ve saygı duyulan bir Valide sultan olarak tarihe geçmiştir.

Küçük yaşta saraya cârîye olarak getirilen bir Gürcü kızıdır. Abdülmecid tahta çıktığında 16 yaşında, kendisi de 32 yaşındaydı. Oğlunun hükümdarlığı döneminde, öldüğü tarihe kadar 14 yıl süreyle (1839-1853) Valide Sultan oldu. Abdülmecid'in annesini çok sevdiği, hükümetteki nazırları seçerken annesine danıştığı bilinmektedir.

Bezm-i Alem Vâlîde Sultan 2 Mayıs 1853 tarihinde Dolmabahçe Sarayı'nda vefat etti ve Divanyolu'ndaki II. Mahmud Türbesine gömüldü. İnşaatına başlattığı Dolmabahçe Camii henüz bitmemişti. Camiyi oğlu Sultan Abdülmecid 1855 yılında tamamlattırarak, Bezm-i Alem Valide Sultan Camii adı altında hizmete açtı. Cami zamanla, Dolmabahçe Sarayına yakınlığı nedeniyle, Dolmabahçe Camii olarak anılmağa başladı.

dikçe doymuyor, daha istiyor. Hani şuna benziyor: Kedinin önüne birazcık bir şey atıyorsunuz, lüp yutuyor. Birazcık gözünüzün içine bakıyor, miyav diyor, bir daha istiyor. Bir daha atıyorsunuz, gene istiyor filan. Doymak bilmiyor.

Adamın önüne koyuyorsun bir tabak, sıyırıyor, bir daha istiyor... E yanındaki aç, biraz da ona ver. Veyahut ortaya müşterek bir yemek konulmuşsa, bakıyorsunuz üç tane parça et var içinde; üçünü birden hop hop hop, o yutmuş, ötekilere bir şey yok... Suyuna ekmek banacak da yiyecekler. Olmaz! Yâni kanaat yok, hırs var, aç gözlülük var, doymamak var. Bu doğru değil.

(*In u'tîte lem takna'*) “Ey Ademoğlu! Veriliyor, tamam, yetiyor; yetecek kadar verildiği halde, gene kanaat göstermiyorsun!” Yâni, “Bu hırs, bu terbiyesizlik doğru değil.” demek. Neden?.. Bu sefer, başkasının hakkına uzanmaya yöneliyor. Tabii bu hırs, insanı birtakım günahlara sevk ediyor, bir takım haramları işlemeye götürüyor. Halbuki kanaatkâr olsa, “Elimdeki bana yeter, ben harama yönelmem, bulaşmam!” dese, o zaman gûnahtan kurtulacak.

Onun için, (*In u'tîte lem takna'*) “Verildiği zaman kanaatkâr olmuyorsun, hırsın tükenmiyor, sönmüyor.” Yâni, sönmeli demek istiyor hadis-i şerîf. (*Ve in üblîte*) “Başına bir belâ geldiyse; hastalık, sıkıntı, bir nâhoş hadise gelmişse, (*lem tasbir*) sabretmiyorsun!”

Biliyorsunuz, kâinâtı yöneten Allah-u Teâlâ Hazretleri kullarını imtihan ediyor. Yâni, iyi kullarının da başına çeşitli sıkıntılar gelmiş. Peygamberler; Allah'ın seçkin kulları, temiz kulları, pırıl pırıl ahlâklı kulları; kullarının iyiliğini isteyen çok çok faziletli insanlar... Onların başına da nice sıkıntılar gelmiş, haksızlıklar gelmiş. İşkencelere uğramışlar, hapislere düşmüşler.

Yusuf AS'ın hapis hayatı meşhur. Mûsâ AS'ın Firavun'la macerası, heyecanları, sıkıntıları, dertleri meşhur. İsâ AS'ın hâli meşhur. İbrâhim AS'ın ne kadar sıkıntı çektiğini, nasıl öldürülmek istendiğini biliyoruz. Bunların hayatlarını okumamız lâzım!.. Yâni, insanoğlu iyi kul olunca da, başına belâlar geliyor, musibetler, imtihanlar geliyor.

İmtihan... Başa gelen bütün olaylar imtihandır. Yâni, senin iraden dışında, Allah tarafından başına gelen olaylar. Kaza, belâ, hastalık, sıkıntı, çeşitli olaylar, üzücü olaylar... Bunlar nedir? Birer imtihandır. Bunların imtihan olduğunu bileceğiz. İmtihana güzel karşılık, cevap vermemiz lâzım, imtihandan iyi not alarak çıkmamız lâzım!

Öyle yapmıyor insanoğlu. (*Ve in üblîte lem tasbir*) “Başına bir musibet, imtihan geldiğinde sabretmiyorsun ey Ademoğlu, böyle şey olmaz!” Yâni, sabret demek.

Aziz ve muhterem kardeşlerim, hepinize esenlikler dilerim, hepinize mutluluklar dilerim, hepinize gönlünüzce güzel günler dilerim...

Ama, ne kadar iyi günler dilesek, muhakkak ölüm denilen bir hadise oluyor. Yaşlananlar, ihtiyarlayanlar oluyor. Yaşı şu yaşa gelmiş, bir gün geliyor, ölüyor. Ölüm bir musibet değil midir? Ailede birisi öldüğü zaman, hepimiz üzülmez miyiz, ağlamaz mıyız?.. Ağlarız, üzülürüz.

Sevdiğimiz, hocalarımız rahatsızlandığı zaman... Hatırlıyorum, Mehmed Zâhid Hocamız rahatsızlandı. Ben ihvânımızdan nice insanları hatırlıyorum, elini açıyor, dua ediyor:

“—Yâ Rabbi! Benim ömrümden al, Hocamız’ın ömrüne ekle... O yaşasın, ben öleyim!” diyorlardı.

Tabii, bu sevgiden kaynaklanıyor. Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin ömür sıkıntısı yok ki, oradan alacak, oraya telâfi edecek. Yâni sana da ömür verir, ona da ömür verir, bin yıl yaşar Allah-u Teâlâ Hazretleri dilerse...

Ama ölüm de hikmetli, ölüm de gerekli. Bazen insan ölümü de istiyor. Allah-u Teâlâ Hazretleri’ne kavuşmayı cân u gönülden istiyor. Sahabeden, tabiinden bazı insanların hayatlarını da biliyoruz;

“—Yâ Rabbi, hiç olmazsa bu akşam artık canımı al da, sevdiğim Muhammed-i Mustafâ’ya ve ashabına kavuşayım!” diye dua edenleri okumuştuk kitaplarda, biliyoruz.

E ne yapalım, ölüm gelebilir.

Hastalık... Hastalık Peygamber Efendimiz’e de gelmiş, Eyyûb AS’a da gelmiş. Macerası meşhur, Kur’an-ı Kerim’de olduğu için ismini

zikrediyoruz. Nice yıllar hastalık çekmiş ama, imtihanı güzel başarmış. Yâni belâ gelebilir, musibet, imtihan gelebilir. Ne yapacak?.. Sabrederek sevap kazanacak.

Belâ gelebilir. Size de gelebilir. Arabanızda arıza olur, vücudunuzda hastalık olur, çoluk çocuğunuzda problem olur, işinizde problem olur... Dertsiz insan olmaz. Zengin de derdi vardır, fakirin de derdi vardır; padişahın da derdi vardır, reis-i cumhurun da derdi vardır; dervişin de, köylü dayının da derdi vardır. Herkesin bir derdi var... O halde belâyâ sabretmeyi öğreneceğiz.

Sabır da bizim bir rûhî kuvvetimizdir. Hem de sevap kazanma kaynağımızdır; ne güzel!.. Sabredince, Allah sevap veriyor:

إِنَّمَا يُوفِّي الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ

(الزمر: ١٠)

(*Innemâ yüveffe's-sâbirûne ecrâhüm bi-gayri hisâb*) “Sabredenlere ölçüsüz, hesapsız büyük mükâfat veriyor Allah-u Teâlâ Hazretleri.” (Zümer, 39/10)

İslâmî ibadetlerin, sonucunda kulun fayda göreceği ibadetlerin çoğu sabırdır, sabırla elde edilir. Ramazan'da teravîh sabırdır, oruç sabırdır. Çalışıp, çabalayıp helâlden kazanmak sabırdır. Kazandığından zekâtını ayırmak, sevdiği o güzel paraları fakirlere vs. vermek... Kimisi severek veriyor, kimisi tabii içi, canı koparak veriyor ne ise... Sabredecek, o ibadeti yapacak, sadaka yapacak.

Cihad sabırdır. Tabii, cihad ne kadar zor bir şey. Sonunda yaralanmak, ölmek var, esir düşmek var, işkenceye uğramak muhtemel, Allah göstermesin, Allah sulh u sükûnu cihana hâkim eylesin... Zalimlere fırsat vermesin... Harb, darb hiç olmasın diye temenni ediyoruz. Ama oluyor. Çünkü cânîler çıkıyor, zalimler çıkıyor, mecbur kalınıyor, cihad ediliyor. Cihad da büyük bir sabır.

Hac sabır, umre sabır... Binâen aleyh, “Ey Ademoğlu! Nimet verildiği zaman kanaatkâr ol; musibet, imtihan geldiği zaman da sabırlı ol, sevap kazan!” buyruluyor.

b. Söylediğini Kendisi Yapmak

Sonra:

تَأْمُرُ النَّاسَ بِالْخَيْرِ وَلَا تَفْعَلُهُ

وَتَنْهَى عَنِ الشَّرِّ وَلَا تَنْهَى عَنْهُ

(*Te'muru'n-nâse bi'l-hayri ve lâ tef'alhü*) “İnsanlara hayrı emrediyorsun, yap diyorsun, tavsiye ediyorsun, nasihat ediyorsun; kendin yapmıyorsun! (*Ve tenha ani'ş-şerri ve lâ tünhâ anhu.*) İnsanlara şer işlemesinler diye nasihat ediyorsun, şerri işlemekten men etmeye çalışıyorsun; kendin vazgeçmiyorsun, kendin yapıp duruyorsun!”

Bu bir tezattır. Yâni, insanın kendisi de söylediği nasihatleri uygulamalı, kendisi de onları yapmalı! Eskiler bunu çok güzel anlamışlar. Diyorlar ki:

النَّصِيحَةُ سَهْلٌ وَالْمُشْكِلُ قَبُولُهَا

(*En-nasîhatü sehlün, ve'l-müşkilü kabûlühâ*)
“Nasihat etmek kolaydır, yapmak zordur. Yâni, nasihati kabul etmek zordur.”

Onun için, ne yapmamız gerekiyor? Sözümüzü kendimiz uygulamalıyız, önce kendimiz tatbik etmeliyiz. Kendi sözünü, nasihatini kendisi uygulamaya çalışan insanların, tesiri de çok olur. Kendisi aynen yapıyor. Çıkartıp parayı önce kendisi veriyor, ondan sonra başkaları da verir. Cömertliği kendisi yapıyor, başkaları da, cömert ol dediği kimseler de cömertliği yaparlar. Sabrı kendisi yapıyor, etrafındaki insanlar da sabrederler. Hele hele böyle mürid durumunda, şeyh durumunda olan insanlar... Yâni, müridlerinin terbiyesi nasıldır? Fiilen göz göre göre, mücessem bir misal halinde iyiliği bizzat tatbik ediyor. Kendisi örnek oluyor, ötekiler de ona bakarak aynı şekilde hareket ediyorlar. Peygamber Efendimiz'in terbiye metodu bu. Etrafındaki sahabe-i kiramını böyle terbiye eylemiş.

Bizim büyüklerimizin hayatında, onların yanında, dizlerinin dibinde otururken görürdük. Doğrudan doğruya bir şey emretmezlerdi. “Şunu şöyle yap evlâdım!” demezlerdi. İşaretlerinden anlardık, kendisinin davranışından anlardık. Kendisi yapardı, kendisi hizmete kalkardı. “Efendim siz yapmayın, biz yapalım!” derdik. Böylece örnek olurdu.

Yâni insan hayrı söyleyince, kendisi önce yapmalı; şerri yapmayın deyince, kendisi ilk önce şerri bırakan, bırakmış insan olmalı! Böyle tezada düşmemeli.

“—Halka verir talkını, kendi yutar salkımı.” diye halkımız bunu, Nasreddin Hoca’nın ifadesi gibi, böyle tatlı bir tekerlemeyle güzel tasvir etmişler. Halka talkını verip de, kendisi gidip salkımı yutmak olmaz. Halka verdiği talkını, kendisi de tatbik etmeli herkes.

Tabii bu sadece hoca için bahis konusu değil. Meselâ baba için, anne için de böyle. Çocuğuna diyor ki:

“—Evlâdım yalan söyleme!”

Tamam, evlât yalan söylemeyecek ama, babası gözünün önünde yalan söylüyor komşusuna... Annesi gözünün önünde, gelen misafirlere yalan söylüyor.

“—Anne, hayır, öyle değil.” dese,

“—Sus, sen karışma!” deniliyor.

“—Hay Allah! Neden karışma dedi?”

Onu da anlamıyor çocukcağız. Yâni annesinden, babasından yalanı görünce, çocuk da yalan kıvırtıyor. Babasından yalanı görünce, yalan kıvırtıyor. Yâni, o zaman ananın, babanın terbiyesi çocuğa tesir etmiyor. Babası yapmıyor ki.

“—Demek ki, söylenen her şey yapılmayabilirmiş.” diye çocuğun aklına öyle bir iz yapıyor, öyle yerleşiyor.

O da, o zaman bir problem oluyor hayatta. Haydi bu sefer bu çocuğu da düzelt. Anasını düzeltmek için uğraş, babasını düzeltmek için uğraş, çocuğunu düzeltmek için uğraş. Tabii, kötü demirden iyi kılıç yapılmaz. Kötü anne baba, çocuğunu o kadar terbiye edebiliyor, edemiyor.

Birisini anlattılar dün, evli, koca. Karısına:

“—Namaz kılma!” diyormuş.

İyi ama niye kılmasın. Allah kılın diye emrediyor. Niye kılmayacak?.. Kendisi kılmazmış, babası da kılmazmış. Hâ, anlaşıldı. Babası namazsız, bî-namaz, oğlu da olmuş bî-namaz, karısını da yapmak istiyor bî-namaz... Karısına da namaz kılma diyor. Dedim ki:

“—Namaz kılacak. Allah’ın emridir çünkü. Koca ne derse desin. Kocana da nasihat edeceksin! O herife...” dedim.

Yâni, herif dedim artık ne yapayım.

“—O herife söyle, Allah’ın kılın dediği şeyi kılmamak olur mu?” dedim.

Yâni, Allah Kur’an-ı Kerim’de, “Namaz kılın!” diyor. Namazın çok faydaları var. Yâni, bir bahis açsak namazla ilgili bir vaaz. Bir vaaz yetmez, iki vaaz yetmez. Aylarca namazı anlatsak bitiremeyiz.

Thomas İrvin isminde Kanadalı bir şahıs. Güneydoğu Asya’da diplomatlık yapmış, Kanada elçiliğinde çalışmış, sonradan müslüman olmuş; kitap yazmış. Soruyorlar:

“—Niçin müslüman oldun?”

“—Ben bütün dinleri inceleme fırsatı buldum. Kendim Kanadalı olduğum için Hıristiyanlığı biliyordum, Yahudiliği biliyordum. Güneydoğu Asya’da vazife gördüğüm için Budizm’i gördüm, Brahmanizm’i gördüm... Çeşitli dinleri gördüm, ibadetlerini inceledim.” diyor. İyi tamam. “Bir de İslâm’ı inceledim. Baktım ki, İslâm’ın ibadetlerinin hepsinde çok büyük bir güzellik var, bir hikmet var. Yapıldığı zaman bir fayda var. Yapan insan maddeten, mânen, sosyal yönden fayda görüyor.” diyor. “Zekât güzel bir ibadet; çünkü toplum faydalanıyor. Namaz güzel bir ibadet, oruç güzel bir ibadet; vücut sıhhat kazanıyor.”

İslâm’daki ibadetlerin hepsinde muazzam faydalar ve güzellikler gördüğü için, dünya üzerindeki öteki dinlerle mukayese etmiş, müslüman olmuş. Koca diplomat, alim, fazıl, eser yazan, gazeteci, yazar mukayese ederek müslüman oluyor.

O müslüman oluyor, bizim bî-namaz babanın oğlu, karısını namazdan men etmeye çalışıyor:

“—Namaz kılma!” diyor.

Ne olacak, kepaze?.. Yâni namaz kılmayınca ne olacak; kadın dinsiz olsun, inançsız olsun, imansız olsun da aile yuvası mı yıkılsın?..

Namusunu ve sâiresini ne ile koruyor?.. Dini sayesinde koruyor. Niye Amerikalı gibi değil, veyahut daha başka inançsız insanlar gibi değil?.. İnancından dolayı çok büyük avantajlar var da, sen onun farkında değilsin. Sen bindiğin dalı kesmeye çalışıyorsun. Böyle cahillikler ediyor.

Demek ki, bir insanın özü sözüne uygun olması lâzım! Bu sadece vaizler için bahis konusu değil. Hani hoca halka talkını verir, salkımı kendi yutar. Babalar için de öyle, öğretmenler için de öyle...

Öğretmen okulda tâkibat yapıyor, yüz numaraların kapısından bakıyor; bakalım yukarıdan duman tütüyor mu, içerisinde çocuk sigara içiyor mu?.. Ondan sonra dışarı çıktığı zaman eller yukarı, cepler dışarı, haydi bakalım sigara araştırması, ceza, disiplin, bilmem ne...

Peki kendin niye içiyorsun?.. Sigara zararlıysa kendin niye içiyorsun?.. Kendin içiyorsan, ondan sonra öğrencilere ne diye yasaklıyorsun?.. Faydalı bir şeyse, bırak öğrenciler de içsin...

Zararlı bir şeyse, ey öğretmen, sen de bırak!.. Senin de sıhhatine zararlı. Öksürüyorsun, aksırıyorsun, ciğerlerin zifir doluyor, kanser olma ihtimali artıyor. Çeşitli hastalıklar oluyor, damar sertliği oluyor, beynine felç gelebilir... vs. Yavaş yavaş kendini zehirliyorsun.

Demek ki, öğretmen için de aynı şey gerekli, herkes için gerekli. Tüccar için de gerekli.

Hayatımızın her anında, her yerinde dürüst olmak, doğru olmak gerekli! Bu hadis-i şerîfte de çok güzel, bu noktaya temas ediliyor.

c. Sâlihler Gibi Olmak

Sonra:

وَتُحِبُّ الصَّالِحِينَ وَلَسْتَ مِنْهُمْ
وَتُبْغِضُ الْمُنَافِقِينَ وَأَنْتَ مِنْهُمْ

(*Ve tuhibbu's-sâlihîne ve leste minhüm*) “Salihleri seviyorsun ama, onlardan olamamışsın!..” Eh, sevdiğin insanlar gibi olmaya çalış!..

Bizim dinimiz, model insanları benimseyip onlar gibi olma çalışmasıdır. En güzel model Peygamber SAS Efendimiz'dir, ona benzemeye çalışmak, sünnet-i seniyyesine uymak. *Fenâ fi'r-rasûl* makamına ermek. Rasûlüllah'ta fâni olmak, erimek. Yâni Rasûlüllah'ı iyice içine sindirmek, Rasûlüllah'ın bir gölgesi olmak, onun gibi olmak... Ne kadar güzel!..

(*Ve tûbgıdu'l-münâfıkîne ve ente minhüm*) “Münâfıkları sevmiyorsun, tenkit ediyorsun gazetelerde ve sâirelerde... Ağzını açıyorsun, kahvede bacak bacak üstüne atıyorsun, tenkit ediyorsun:

“—Vay falanca adam şöyle yaptı, böyle yaptı...”

İyi ama, sen de şöyle böyle yapıyorsun, o tenkit ettiğin şeyleri yapıyorsun. Olmaz! Yâni o kötülükleri senin de bırakman lâzım!..

İyi, sàlih bir insan nasıl olmalı?.. Bunları sor, vasıflarını öğren, o vasıfları elde etmeye çalış! Münâfıkların alâmetleri nedir, öğren; onlar varsa sende, onlardan kurtulmaya çalış!.. Aziz ve sevgili ve değerli Akra dinleyicileri, işin aslı budur. Yâni, iyi müslüman olmak için, görüyorsunuz bayağı bir bilimsel çalışma yapması lâzım insanın, kağıtlı kalemlili dolaşması lâzım! Biraz da araştırma yapması lâzım!..

Sàlih kimselerin alâmetleri nedir? Haydi bakalım bir araştırma konusu... Ben üniversitede hocayken, bazen talebelere böyle konu veriyordum:

“—Takvâ konusunu inceleyin, bir dosya halinde, 15 sayfa, 20 sayfa hazırlayın!..”

“—İyi bir gencin, müslümanın neler yapması lâzım, nasıl olması lâzım; günlük hayatını nasıl geçirmesi lâzım? Haydi bakalım inceleyin, bir dosya halinde getirin!..” diyordum.

Üç dosya, beş dosya... On, on beş arkadaş bakıyorsun, buna heves etmişler, çalışmışlar. İşte getiriyor:

“—Hocam şöyle bir ödev vermişsiniz, görev vermişsiniz. İşte elimden geldiğince yaptım!” filan diyorlar.

Demek ki, dikkat edersek, gayret edersek, işin peşine takılırsak, aklımızı o meseleye takar da üzerinde durursak, güzel şeyleri öğreniriz, kendimizi geliştirebiliriz.

Geliştirmek lâzım!.. İnsanoğlu kendisini geliştirebilmeli, gelişmeli!.. Kötülüklerden sıyrılmalı, iyilikleri işlemeli ve gündün güne, faziletli bir insan olmaya doğru adım adım merdivenlerden yükselmeli, zirveye tırmanmaya çalışmalı! Böylece âbid, zâhid, kâmil, tatlı, sevimli, bilge, hakîm, alim, fâzıl, Ümmet-i Muhammed'e, millete, vatana faydalı bir insan haline gelmeli!

Allah-u Teâlâ Hazretleri, bizde sevmediği ne gibi hal ve huy ve sıfat varsa, bizi onlardan kurtarsın... Bizi sevdiği, güzel sıfatlara sahip eylesin... Sevdiği kul eylesin... Huzuruna sevdiği kul olarak varalım... Rabbimiz bizi sevdikleriyle beraber, bizim sevdiklerimiz, yakınlarımızla beraber cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin...

Aziz ve sevgili Akra dinleyicilerim, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!*..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

16. 12. 1994 - AKRA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

